

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Český Brod

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Český Brod se nachází východně od Prahy a tvoří 1 z 26ti správních obvodů (dále jen SO) Středočeského kraje. Celkově se svými parametry řadí mezi nejmenší, viz následující stručná charakteristika SO ORP Český Brod:

- rozlohou přes 185 km² patří mezi 4 nejmenší obvody;
- v dotčeném území žije celkem 19.545 obyvatel (3. nejnižší údaj za kraj), z toho 6.839 žije v jádrovém městě;
- do SO spadá celkem 24 obcí (z tohoto hlediska se řadí mezi menší obvody v kraji – zaujímá 7. - 8. místo od konce).

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP ve Středočeském kraji

Území	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Český Brod	24	19.545	6.839	185
Brandýs n. Labem - Stará Boleslav	58	95.579	17.503	253
Lysá n. Labem	9	23.427	8.988	194
Nymburk	39	39.178	14.871	110
Poděbrady	35	30.531	13.986	88
Říčany	52	60.009	14.116	159
Průměr za kraj	44	49.685	17.673	424

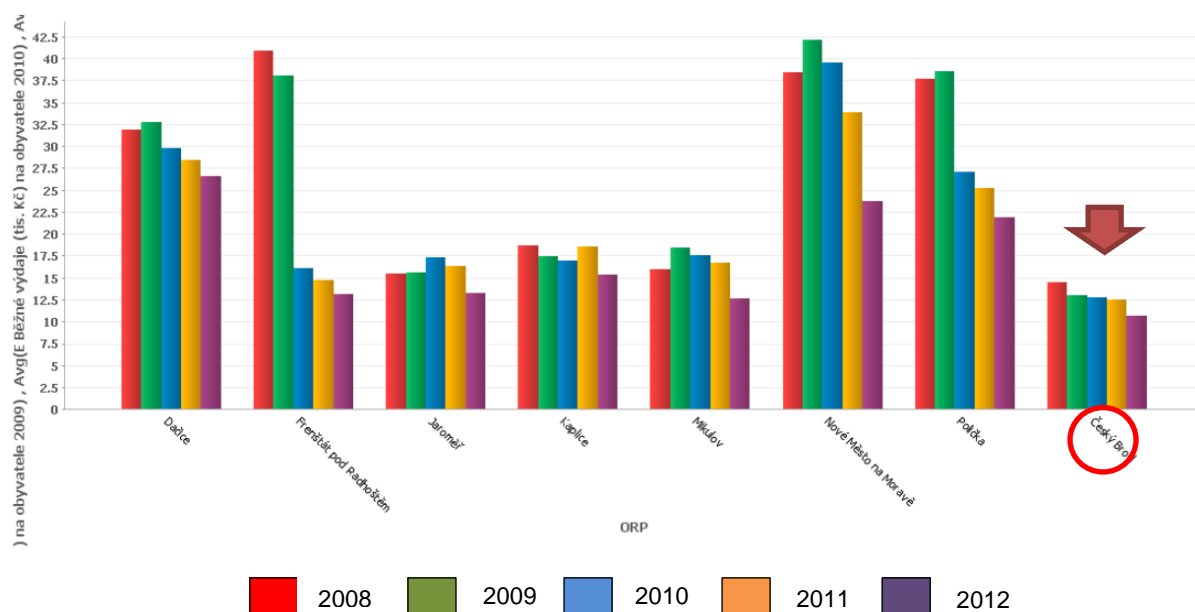
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Středočeského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 19.000 až 20.000 obyvatel (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Dačice, Frenštát p. Radhoštěm, Jaroměř, Kaplice, Mikulov, Nové Město na Moravě, Polička);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 6.500 až 7.000 (celkem 9 srovnatelných SO ORP: Blatná, Vodňany, Kraslice, Dobruška, Tanvald, Kravaře, Hořovice, Černošice, Světlá n. Sázavou).

2. Ekonomická výkonnost

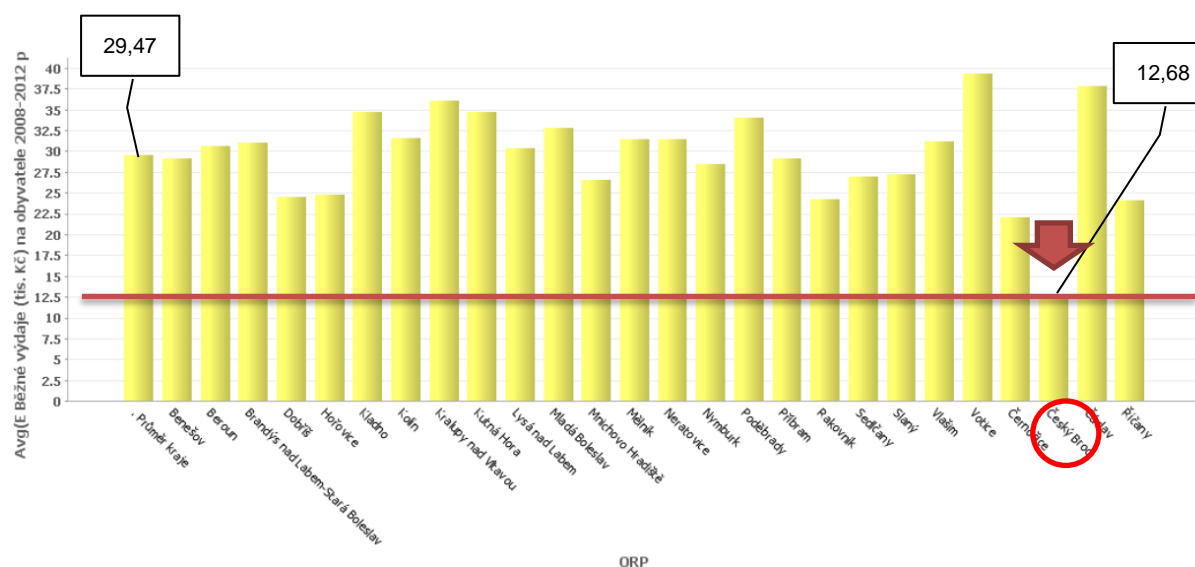
V oblasti ekonomické výkonnosti je zajímavé zejména **srovnání běžných výdajů na obyvatele** SO ORP Český Brod s dalšími ORP podle kritéria počtu obyvatel. Při porovnávání rozpočtového hospodaření v oblasti běžných výdajů, tzn. nákladů spojených s každodenním provozem, v průběhu sledovaných 5ti let zaujímal českobrodský obvod trvale **nejnižší** pozici. Přitom jejich úroveň každoročně, i když velice pozvolna, **klesala** (z původních 14,5 tis. Kč/obyv. na 10,6 tis. Kč/obyv.). Viz obrázek 1.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 19.000 – 20.000) na obyvatele (v tis. Kč) v období 2008 – 2012

Nejnižší běžné výdaje na obyvatele má SO ORP Český Brod i v rámci Středočeského kraje. Zde je navíc odstup od ostatních obvodů hodně výrazný – nejbližší vyšší hodnota je téměř dvojnásobná, průměr kraje je větší v podstatě o 130%. Viz následující obrázek.

Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Středočeského kraje) na obyvatele v období 2008-2012 (v tis. Kč)

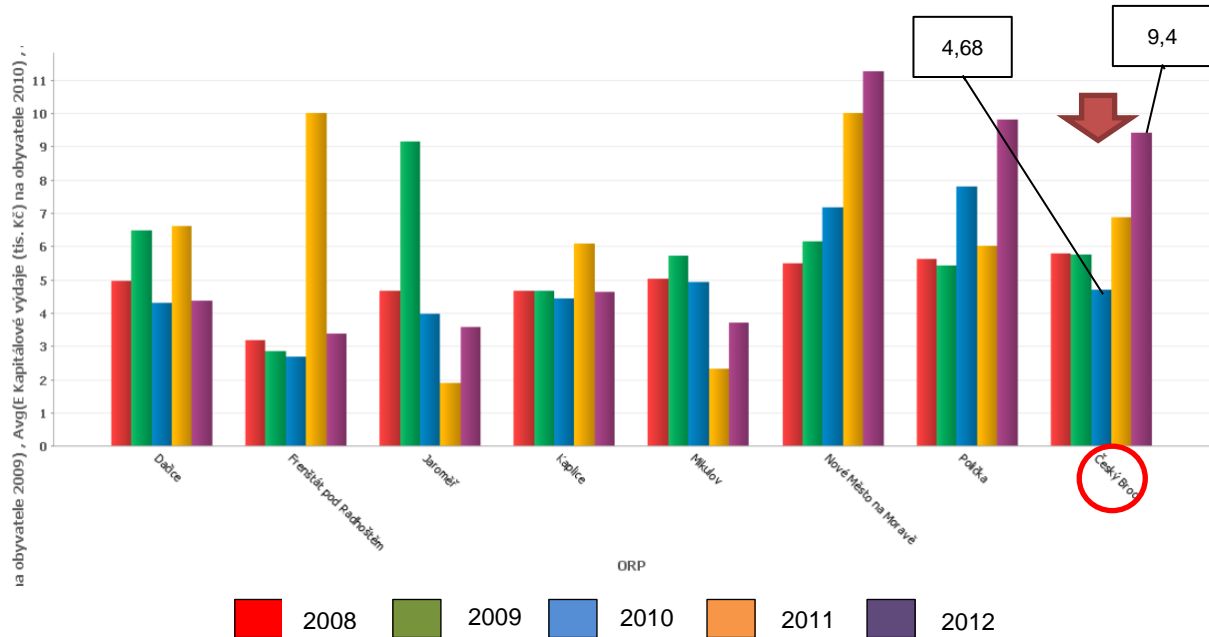

Oproti tomu je mnohem optimističtější srovnání **kapitálových výdajů na obyvatele** (opět dle kritéria velikosti SO ORP měřeno počtem obyvatel). Výše kapitálových

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

výdajů SO ORP Český Brod je v průměru 3. nejvyšší (6,5 tis. Kč/obyv. za sledované období). Navíc má v posledních dvou letech, tzn. 2011 a 2012, jasně **rostoucí** tendenci a od roku 2010 se zdvojnásobila. Viz obrázek č. 3.

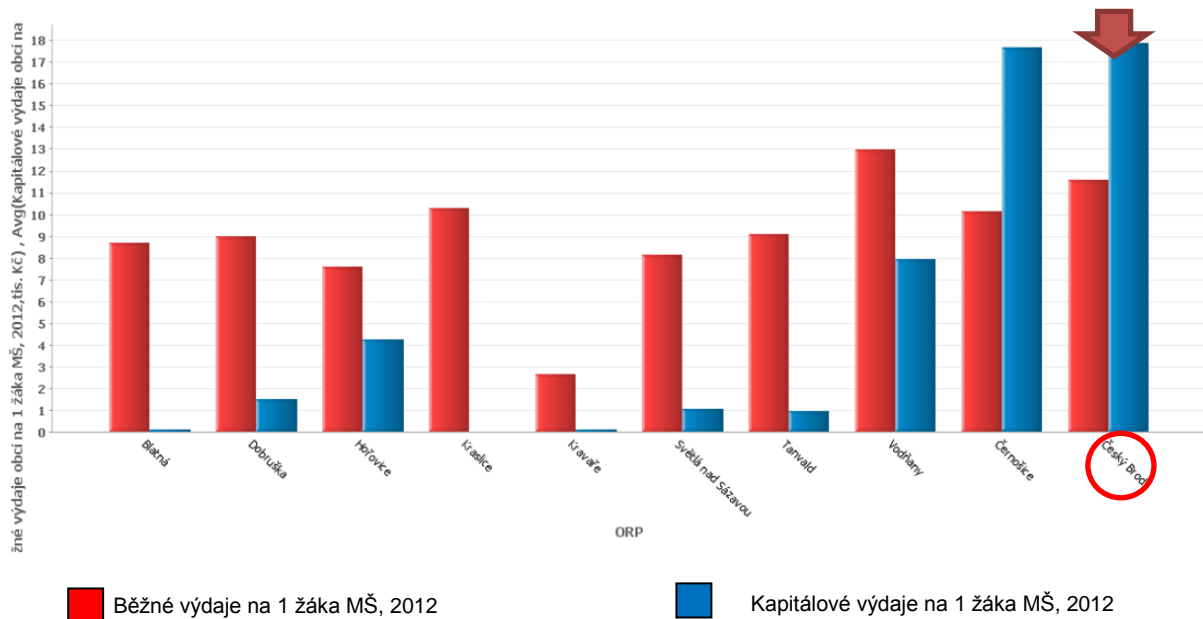
Obrázek 3: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 19.000 – 20.000) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

Z hlediska předškolního a školního vzdělávání je v případě SO ORP Český Brod zajímavé především srovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky mateřských škol**. Obě dvě sledované veličiny byly v roce 2012 svou úrovní nad průměrem ostatních – běžné výdaje byly 2. nejvyšší (11,6 tis. Kč/žáka) a kapitálové dokonce úplně **nejvyšší** (17,8 tis./žáka). Ty navíc, spolu s SO ORP Černošice, převyšují ostatní obvody o více jak polovinu.

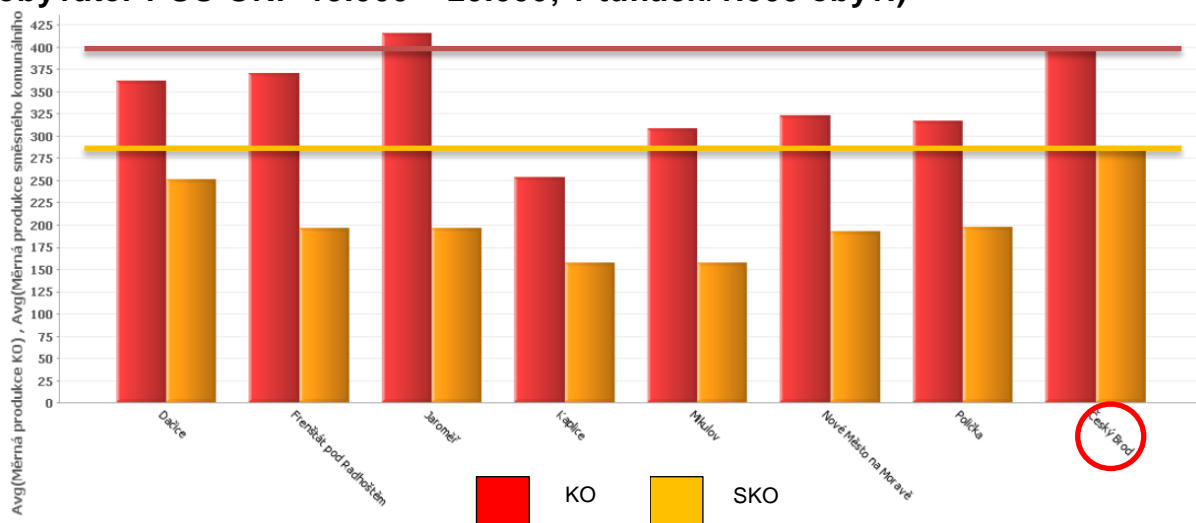
Obrázek 4: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 6.500 – 7.000 obyv.) na žáka MŠ v r. 2012 (v tis. Kč)

4. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **měrné produkce komunálního odpadu (KO) a směsného komunálního odpadu (SKO)** s dalšími obvody ORP vybranými dle kritéria počtu obyvatel. Produkce KO je v uvedeném výběru 2. největší (ca 400 t/obyv.) a produkce SKO je zcela největší (ca 290 t/obyv.). Na obrázku č. 5 jsou obě hodnoty zdůrazněny červenou, respektive oranžovou linií.

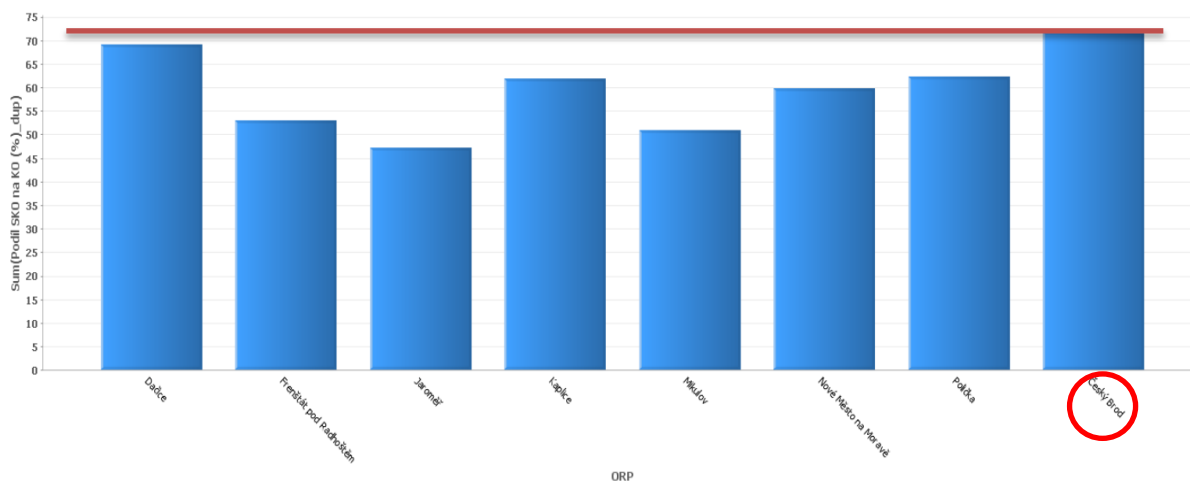
Obrázek 5: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 19.000 – 20.000; v tunách/1.000 obyv.)

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Zároveň má také SO ORP Český Brod největší **podíl SKO** na celkovém množství vyprodukovaného **KO** – 72%. Viz následující obrázek.

Obrázek 6: Podíl SKO na KO vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 19.000 – 20.000; v %)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Český Brod	
základní charakteristika	<p>ve Středočeském kraji správní obvod ORP Český Brod:</p> <ul style="list-style-type: none"> • patří rozlohou mezi 4 nejmenší • z hlediska počtu obyvatel je 3. nejmenší • počtem obcí se řadí také mezi menší
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> • běžné výdaje na obyvatele jsou nejnižší mezi sledovanými ORP a stále se snižují • rostoucí kapitálové výdaje na obyvatele u sledovaných ORP
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> • vysoké dosažené hodnoty běžných i kapitálových výdajů na žáky MŠ v rámci porovnávaných ORP
odpadové hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> • vysoké dosažené hodnoty produkce KO a SKO mezi sledovanými ORP • vysoký podíl SKO na KO

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad